

T. C.

İSTANBUL

İstanbul 16 : 4 : 193 5

ASARIATİKA MÜZELERİ

UMUM MÜDÜRLÜĞÜ

U. ....

H. ....

Kültür Bakanlığına

12/2/1935 günlemeçli ve 90721 sayılı buyrukları karşılığıdır:

İstanbul Müzelerinin teftiş neticesine dair Müfettişlerin verdikleri rapor üzerine layih olan buyruklarını ehemmiyetle okudum. Teftiş esnasında bazı kısımlar hakkında sorulan sorgulara alakadar memurlar tarafından verilen cevaplarla benim mutalaalarımın Zatı Devletlerince görülmediği ihtimalile teftişe müteallik evrakın tasdikli birer örneğini göndermek ve yeniden bazı noktaları aydınlatmak suretile vazifemi yapmış olduğuma inanıyorum.

Uzun seneler müfettişlik etmiş olmak itibarile teftişin yüksek ve hayırkar neticeler doğurduğuna yürekden inançgetirmişimdir ve son teftiş içinde kanaatim bundan başka bir şey değildir. Bununla beraber Müzeler gibi yüksek bir ilim müessesesinin tasnif, ve ilmi mesai bakımından bazı işlerinin dışdan teftiş gözile görmesinde her zaman isabet olunamayacağına yüksek vicdanları kaidir, zannındayım.

Otuz seneye yakın içinde bulunarak feyiz aldığım İstanbul Müzelerine Müdür olduğum 1931 senesinden şimdiye kadar geçen dört yıl Garin pek çok Müzelerinde bile ender tesadüf olunur şuurulu bir faaliyetle geçmiştir. Bu kısa müddet zarfında dar bir memur kadrosu ve kısa bir tahsisatla binlerce parçadan mürekkep beş salon açılmış ve Arkeoloji âleminin takdirini kazanan muhtelif dilerde ondan fazla ilmi neşriyat ve gidler yapılmış ve yeni sene tahsisatına intizaren bir kaç danesi de tab'a hazırlanmıştır. Bu gün talim ve terbiye Heyetince tetkik edilmekte olan Asariatika kanunu projeleri esası da acizler tarafından kaleme alınmıştır.

Dört sene evveline kadar İstanbul Müzelerinin tahsisatı 25 bin ve hatta bazan otuz bin lira iken bu miktar 16 bin liraya inmiştir. Bunun daimi masraflarla fotografi imali neşriyat ve rehberler basımı masrafları çıktıktan sonra her biri koca birer saha kaplayan bu büyük Müzelerin beherine ne miktar düşeceği göz önünde tutulursa tahsisata tevaakkuf eden işlerin sıraya konması zaruretile karşılaşacağı kuşkusuzdur. Şurasını da sözüme katayım ki seleflerim Hamdi ve Halilin naciis bir talebesi olmak yunünden Müzelerin seviyesini tutmak ve yükseltmek hakkındaki yüksek tavsiyeleri benim için ayrıca büyük bir kuvvet kaynağı olmuştur.

ASARIATİKA MÜZELERİ

UMUM MÜDÜRLÜĞÜ

U. ....

H. ....

Şahsen yalnız Asariatika Müzesi değil, memuriyetime bağlı olan Topkapı Sarayı Türk ve İslâm eserleri Müzelerinin de idarî ve ilmî işleriyle dahi uğraşarak o kısımlardada yapılmış olan işlerin başarılmasında şimdiye kadar amil olmak gayretinde bulunduğum gibi son aylarda bunlara katılan Ayasofya Müzesinde de tamamlanması gerekli işler başarılabacaktır.

Ayasofya Müzesinin büyük müessesenin yüksek azimlerine uygun olması için çok ağır teknik ile çalışmak lüzumu inkâr edilemez. Bu hususta en emin bir sona ermek için yapılması gerekli olan işlerde en önde gelen tetkik ve araştırmalar için çok külfetli masraflara ihtiyaç var iken Hükûmete yük olmaksızın binlerce lira sarfettirerek mühim bir Heyeti ilmiyeye bu işi gördürebilmek muvaffakiyetini zaman Vekâletinize izafe etmekle müfthirim. Buradan çıkan ve şimdiye kadar ilim aleminin gözünden saklanmış olan mühim ve değerli eserlerde yine sizin yüksek muvaffakiyetiniz olarak bilâ masraf tasnif, tanzim ve tesbit ettirimesine çalışılacaktır.

Şu kısa izahattan sonra eksik denilen hususata geçiyorum.

A - Arkeoloji Müzelerinin altmış seneden beri Fransızca tutulan envanterleri 46 büyük defterdir. Sene başından beri Müzeye giren eserler Türkçe kaydedilmektedir. Fakat bu envanterlerin tezelden Türkçeye çevrilmesi bir ihtisas işi olmakla beraber aynı zamanda bunların üçer nüsha yazılması uzun zaman işi ve birde adam meselesi olduğu kuşkusuzdur. Biri Bakanlığa aid olmak üzere iki nüsha kafidir. İlk önce Çinli köşk Müzesininkilerden başlanması onay olacaktır. Genliğinizi dileirim.

B - Müzeye giren eşyaların günü gününe kaydedilmesi meselesine gelince: Arkeoloji Müzelerinde bunun her parça için tetbiki kabil değildir. Mahiyetleri anlaşılabilme için ilmî esaslar ve literatörlere istinad edilmesi gibi tetkik ve metod zaruretleri vardır ki giriş tarihlerinde mutabakat olamaz bu zaruret Avrupa Müzelerinde de kabul edilmiştir. Onun içindir ki evvelâ bu gibiler ilk defa müsvedde defterine kaydolunurler.

Ç - Meskukat koleksiyonlarının perişan bir halde bulunması hakkındaki kayda gelince: Hakikaten uygun olmıyan böyle bir iddianın Zati Devletlerine isal edilmesinden büyük bir istirab duymakta olduğumu söyleyebilirim.

ASARİATİKA MÜZELERİ

UMUM MÜDÜRLÜĞÜ

U. ....

H. ....

Burada hiç bir perişanlık yoktur. Bütün sikkeler klasörlerde musannaf bir halde ve en güzel ve nadir ve tipik olanları da kısmen teşhir dolaplarına konmuştur. Perişanlık sözünün, banada zımnen söyledikleri gibi müfettişlerin Nümizmatik ilmile mütevakgil olmamaları itibarile yalnız telekkilerden ileri geldiğini sanıyorum. Bu hususdaki sözlerimi tevsik edebilmek için selefim İstanbul Saylâvı Halil Edhem tarafından vaktile yüksek Bakanlık makamına sunulan ve bilâhara ehemmiyetine binaen Müzeler neşriyatının altıncı sayısında neşredilen raporu da eşhad edebilirim. Müzenin para ve madalya koleksiyonlarının tasnifinde takib edilen metodlar hakkında rakamlara dayanan çok geniş ve çok ilmi bilgileri taşıyan bu raporun 33 üncü sahifesinde bütün sikkelerin neden dolayı teşhir edilmedikleri teşrih olunmaktadır. Avrupanın bütün büyük Müzelerini, para ve madalya kabinalarını görmüş ve tanımış eski bir Müzeci sıfatile söyleyebilirim ki adedleri yüz binleri bulan Meskûkâtın - iki yüzünün mulâjı yapılmak ve mulâjdan fotoğrafiye, edilmek şartdır - fotoğraflerinin alınması çok masraflı ve netice itibarile de lüzumsuz olan bir iş, acunun hiç bir Müzesinde adet olmadığı gibi hatta pek azı teşhir olunur. İlmî kataloglar bu varlıkların birer vesikasıdır. Teşhir harici kalanlar, kasalar ve musnifler içinde durur ve müracaat vukuunda tetkik erbabına gösterilebilir.

Musniflere gelince: bunlar, 1296 da yani bundan tam elli beş sene evvel yapılmış (rapor sahife 8) ve tahta olduklarından elyevm kühneleşmiş bir haldedir. Ve zaten ihtiyacada elvermemektedir. Berlinde Meskûkât kabinasında musannifler hep çelikdendir. Şu suretle ki meskûkât kabinesi denilen salon kapılarıda çelik olduğundan kapatıldığı vakit kendi başına bir büyük kasa halini alır. Bizde dahi böyle olması gereklidir. Fakat bu büyük bir tahsisata tevakkuf ettiği için selefim zamanandan beri şimdiye kadar yaptırılmamış bütün kusurlarına rağmen eski klasörlerle iktifa olunmuştur. Bununla beraber tek mil meskûkât mükemmel surette ve musanniflerde düzgün bir halde olup ve çift demirli kapılı ayrı bir odadadırlar. Musanniflerin madeni olması için tahsisat lütuf buyrulacaksa fabrikalarla muhabereye girişmek üzere buyruklarınızı beklerim.

Para, madalya ve zinet teşhir salonu için muhkem ve bronz çerçeveli müteaddid camkanlara ihtiyaç vardır. Müteaddid defalar istediğim fazla tahsisat gönderildiği takdirde altı yedi ay içinde açılabilir. Bu hususda genliğinizi yeniden dilerim.

ASARİATİKA MÜZELERİ

UMUM MÜDÜRLÜĞÜ

- IV -

U. ....

H. ....

Ç - Avans sarfiyatına aid senedlerin sureti bulunmak gerçe kalem muamelesini arttırmakla beraber faideli görüldüğünden beş altı aydır bu usule riayet olunmaktadır.

D - İlim müessesatı ile katalog ve rehber mübadelesi hususunda usul süzlük varid değildir. Depodan ihraç emirleri ve gittiği yerlerden gelen makbuzlar dosyalarında mevcuttur. Müfettişlere olan mütalâalarında bu husus hakkında uzun uzadıya izahat verilmiştir.

E - Müze kütüphanesine gelince: Kütüphaneci Doktor Ahmed Rüfâin raporunu sureti ilişikdir. Harbi umumi dolayısıyla alınamayan bir kısım mevkutelerin selefim tarafından temine çalışılmış ise de muvaffak olunamamıştır. Manafih bu lazımeye tarafımdan da dikkat olunmaktadır. Kütüphanenin kaydedilen ufak tefek noksanlarının da ikmali için kütüphaneye memurlarının mesaisini yakinen takib etmekteyim.

F - Şark kütüphanesine gelince: senelerce memursuz kalan burası depo halinde idi. Bu gün bütün kitaplar ki minhaysülmece mu 5533 ~~adette~~ adedden ibarettir. Bütün alimlere göre tasnif edilmiş ve defterleri yeni harflerle tanzim olunmuş ve bir komisyon marifetile devir muamele ~~de~~ de itmam olunmuştur.

Şark kütüphanesine gelince : Bunlar Çinili köşk Müzesinin malı olup bir çokları teşhirde iken binanın rath olmasından selefim tarafından kışları teshin edilen kütüphaneye nakil ve ayrı bir camlı dolapta hifzolunmuştur. Kütüphaneye mal edilmiş olmadığından kütüphane memuru bunları bilmemek ve tanımamakta mazur görülebilir. Şurasını da arz edeyim ki, bu gibi fermanlardan on binlercesi Ayasofyada molozlara karışmış bir halde iken bizzat tarafımdan kurtarılarak beş yüz sandığa yerleştirilip anahtarlarıyla Hazinei evrak Müdürlüğüne teslim olunmuştur.

Şark kütüphanesinin Saray kütüphanesine nakli hakkındaki tetkik ve mütalâama gelince: Saray kütüphanesinde bu kadar dolabı istiyebilecek yer bulunmadığı gibi bu kitapların bir kısmında Asariatika Müzesi namına merhum Said, Şakir paşalarla Recai zade Ekrem ve saire taraflarından vakfedilmiş kitapları ihtiva etmektedir. Şark kütüphanesinin buradan kaldırılması seleflerim Hamdi ve Halilin uzun seneler büyük didinmelerle vucuda getirmiş oldukları Müze kütüphanesinin ilmi kıymetini azaltır.

ASARİATİKA MÜZELERİ

UMUM MÜDÜRLÜĞÜ

- V -

U. ....

H. ....

Yalnız son senelerde gönderilen ve Müze kütüphanesine taalluku olmıyan mekteb kitahları, mecmualar, romanlar gibi kitahların her hangi Maarif müessesatından birine verilmesi veya bundan böyle bu çeşid kitahların gönderilmemesi tarafdarıyım.

Gerek yukarıdan beri verilen izahattan ve bitişik evrakın okunmasından ve gerek mesaisi daima acizlerinin verdiği direktif dahilinde cereyan etmekte olan Topkapı Sarayı Müzesine aid işler hakkında da mezkû Müdüriyete yapılan tebliğ üzerine yazdırılan ve sunulan raporun tetkikinden anlaşılacağı üzere Kültür şebekemiz içinde İstanbul Müzelerinin ne derece azim ve şuur, bilgi ve hüsnü niyetle çalıştığına ve çalışmakta olduğuna şübhe kalmaz zannederim.

Topkapı Sarayı Müzesindeki harab yerlere ve bilhassa mutfaklara gelince bunlara dair muhtelif tarihlerde müteaddid raporlar ve keşifler takdim kılınmışdı. Emrû Devletleri üzerine yeni başdan tanzim edilen mutfakların tamirine aid keşifname 26/3/1935 günlemeç ve 20236/376 sayılı biti ile sunulmuş olduğunu ve tamirat havalenamesinin yeni sene tahsisatından gönderileceği hakkındaki vaid Devletlerinden dolayı da son derecede mütehassis olduğumu yüksek saygılarımla bildiririm.

İstanbul Müzeleri

Müdürü

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Kişisel Arşivlerde İstanbul'da Bilim, Kültür ve Eğitim Tarihi

Aziz Ogan Koleksiyonu

OGNIST0101203